

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนิตยสารสำหรับเด็ก

บรรณาธิการนิตยสารสำหรับเด็ก มีแนวคิดในการทำงานคล้ายกัน คือ มีอุดมการณ์ที่จะทำงานเพื่อเด็กและสังคม รวมทั้งมีใจรักงานหนังสือ

บรรณาธิการเสียงเด็ก ระบุแนวคิดในการทำงาน ว่า "ทำทุกอย่างตามจุดมุ่งหมายให้ดีที่สุด ทุกเรื่องทุกงานย่อมมีอุปสรรค แต่เราจงแก้ไขด้วยเหตุผลและความรอบคอบ"

บรรณาธิการนิตยสารเพื่อนใหม่ เป็นผู้ที่รักงานด้านหนังสือ จึงเข้ามาดำเนินกิจการสำนักพิมพ์นิตยสารสำหรับเด็ก การทำงานนิตยสาร ต้องประสบปัญหาและอุปสรรคมากมาย รวมทั้งต้องทำงานด้านการบริหาร การจัดการ และการปกครอง บรรณาธิการนิตยสารเพื่อนใหม่ กล่าวถึงแนวคิดในการทำงานว่า "อาศัยใจรักและตั้งใจจริง ได้กำลังใจจากเด็กๆ เห็นว่าเด็กมีหนังสืออ่านน้อย ถ้าเพื่อนใหม่หยุดไปก็จะน้อยลงไปอีก"

บรรณาธิการนิตยสารสวนเด็ก มีแนวคิดในการทำงานที่จะ "คำนึงถึงประโยชน์ที่เด็กส่วนใหญ่จะได้รับ ความพึงพอใจ และความถูกต้องของต้นฉบับแต่ละคอลัมน์ ซึ่งทำให้นิตยสารเล่มนี้ประสบความสำเร็จในการยอมรับจากวงการหนังสือเด็ก นักวิชาการ และเด็ก ผู้อ่านทั่วไปพอสมควร" มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

แต่ความตั้งใจจริงเพียงประการเดียว ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้นิตยสารสำหรับเด็กประสบความสำเร็จ ดังที่บรรณาธิการนิตยสารบ้านเด็ก แสดงความคิดเห็นว่า "ความตั้งใจจริงอย่างเดียวไม่สามารถทำงานให้สำเร็จลงได้ จะต้องประกอบด้วยผลงานที่ดี และสำคัญคือ เงินทุนสูงเพียงพอที่จะยอมขาดทุนในระยะยาวได้"

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของนิตยสารสำหรับเด็ก

จากแนวคิดเรื่องสื่อมวลชนภายใต้แรงกดดันทางสังคม ของ McQuail¹ บทที่ 2 สามารถอธิบายการดำเนินธุรกิจนิตยสารสำหรับเด็กที่ประสบความสำเร็จ ภายใต้แรงกดดันทางสังคม ได้ดังนี้

องค์กรธุรกิจนิตยสารสำหรับเด็ก โดยทั่วไปมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ รับผิดชอบต่อผลประโยชน์สาธารณะที่เหมาะสมและมีคุณประโยชน์สำหรับเด็ก และวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ คือ ดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จอย่างน้อยขั้นที่เพียงพอจะดำเนินกิจการต่อไปได้

การดำเนินธุรกิจนั้น จะอยู่ภายใต้แรงกดดันทางสังคม ซึ่งแบ่งได้เป็น องค์กรสื่อมวลชนเอง แรงกดดันทางเศรษฐกิจ แรงกดดันทางสังคม และแรงกดดันทางสถานการณ์ปัจจุบัน และความต้องการของผู้รับสาร

ปัจจัยภายในองค์กรสื่อมวลชนที่มีผลต่อการประสบความสำเร็จของนิตยสารสำหรับเด็ก

จากแนวคิดเรื่องสื่อมวลชนภายใต้แรงกดดันทางสังคม องค์กรสื่อมวลชน ประกอบด้วย ฝ่ายจัดการ ฝ่ายผลิต และบุคลากรสื่อมวลชน

ฝ่ายผลิต ที่สำคัญในธุรกิจนิตยสารสำหรับเด็ก คือ โรงพิมพ์ ซึ่งเป็นขั้นสุดท้ายในกระบวนการผลิตนิตยสารสำหรับเด็ก การมีโรงพิมพ์เป็นของตนเองนับเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งที่ช่วยให้นิตยสารสำหรับเด็กประสบความสำเร็จ จากการที่นิตยสารสำหรับเด็กไม่สามารถตั้งราคาสูง เพราะเด็กยังมีกำลังซื้อน้อย การควบคุมต้นทุนจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้นิตยสารสำหรับเด็กดำเนินกิจการได้ การมีโรงพิมพ์เป็นของตนเอง หรือการเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของบริษัทสิ่งพิมพ์ขนาดใหญ่ที่มีโรงพิมพ์เป็นของตนเอง มีข้อดีหลายประการ คือ ในด้านต้นทุน ตามปกติ โรงพิมพ์ของบริษัท จะคิดราคาพิมพ์เพียงเท่าทุน จึงมีส่วนลดต้นทุนการผลิต ลดปัญหาการพิมพ์เกินจำนวนและลดปัญหาตารางเวลาการพิมพ์ ไม่ต้องรอแทนพิมพ์ว่างจากการพิมพ์นิตยสารอื่น เป็นต้น

¹Denis McQuail, Mass Communication Theory, p.141 - 142.

บุคลากรสื่อมวลชน บุคลากรประจำกองบรรณาธิการที่มีคุณภาพ ย่อมเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้นิตยสารสำหรับเด็กประสบความสำเร็จ ทั้งทางด้านธุรกิจ และการรับใช้สังคมโดยเสนอสารที่เป็นประโยชน์และเหมาะสมกับวัย มีผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่าน ให้ความสนใจส่งเรื่องให้นิตยสารสำหรับเด็ก ซึ่งนับเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ที่จะได้อ่านงานที่มีคุณภาพ ตัวอย่างเช่น

กองบรรณาธิการ ไครนสาร มีบุคลากรที่มีชื่อเสียงและความสามารถ เช่น เทพศิริ สุขโรสภา ติรนนท์ อนวัชศิริวงศ์ และครูสังคม ทองมี

นายสัตวแพทย์บ้านเทพ รัตนากร เขียนคอลัมน์ปริศนาอาหมอ ให้ความรู้เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง ลงพิมพ์เป็นประจำวันนิตยสาร เพื่อนานัม

นิทานแนววิทยาศาสตร์ในนิตยสาร สวนเด็ก เขียนโดย ดร.ชัยวัฒน์ อุประตฤกล คุชฌีบัณฑิตสาขาฟิสิกส์

วานิช จรุงกิจอนันต์ นักเขียนรางวัลซีไรต์ เขียนกลอนประจำนิตยสารสำหรับเด็ก ทั้งสวนเด็กและบ้านเด็ก

"จันทร์เจ้าขา" ผู้วาดภาพประกอบนิทาน ประจำนิตยสาร สวนเด็ก ได้รับรางวัลจากคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติ พ.ศ. 2532

นอกจากผู้ทรงคุณวุฒิที่ระบุข้างต้น ยังมีนักเขียน กองบรรณาธิการ ที่มีความสามารถอีกมากมายที่ช่วยกันสร้างงานที่มีคุณภาพสำหรับเด็ก ผ่านทางนิตยสารสำหรับเด็กแต่ละชื่อฉบับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปัจจัยภายนอกองค์กรสื่อมวลชนที่มีผลต่อความสำเร็จของนิตยสารสำหรับเด็ก
แรงกดดันจากผู้รับสาร

การดำเนินกิจการนิตยสารสำหรับเด็ก อยู่ภายใต้แรงกดดันจากผู้รับสาร คือนิตยสารหรือสื่อมวลชนอื่นๆ จะต้องมีเนื้อหาตรงกับความต้องการของผู้รับสาร

การที่นิตยสารจะออกมาเป็นรูปแบบใด และจับประเด็นเสนอเนื้อหาเรื่องใดบ้างนั้น ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการกำหนดเนื้อหาจากภายนอกองค์กร ก็คือ ผู้รับสาร ผู้อ่าน ผู้ซื้อ

เนื้อหาและรูปแบบที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้นิตยสารประสบความสำเร็จดังที่บรรณาธิการนิตยสาร เสียงเด็ก ให้ความสำคัญ

ว่า "นิตยสารที่เข้าถึงเด็ก มีการทาวิจัยความต้องการของเด็ก เสนอสิ่งที่เด็กต้องการอย่างแท้จริง" จึงจะเป็นนิตยสารที่ประสบความสำเร็จ

บรรณาธิการนิตยสารบ้านเด็ก กล่าวว่า"ผลงานที่ถูกต้องเด็กๆ เท่านั้น ที่สามารถเรียกได้ว่าประสบความสำเร็จ ในสายตาของคนทำการ์ตูน"

การเข้าถึงความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย อาจต้องอาศัยการวิจัยช่วย ปัจจุบัน นิตยสารสำหรับเด็ก มีการทาวิจัย ตั้งแต่การวิจัยเกี่ยวกับการรับสื่อ จนถึง การวิจัยขนาดเล็กที่ออกแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคอลัมน์ต่างๆ ในนิตยสาร ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับผู้รับสาร จะช่วยให้ผู้ประกอบการนิตยสารสำหรับเด็กสามารถปรับปรุงสารให้ตรงกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้รับสาร ซึ่งจะมีส่วนช่วยให้ นิตยสารประสบความสำเร็จ

แรงกดดันทางเศรษฐกิจ

แรงกดดันทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย เจ้าของ คู่แข่ง สหภาพ แรงงาน โฆษณา และแหล่งข่าว

รูปแบบการเป็นเจ้าของนิตยสาร นับเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งที่ส่งผล ถึงความสำเร็จของนิตยสาร นิตยสารสำหรับเด็กที่อยู่ในกลุ่มบริษัทผู้ผลิตสิ่งพิมพ์ ขนาดใหญ่ ย่อมได้เปรียบในหลายด้าน ทั้งเงินทุน การวางตลาด และข้อมูลการผลิต รวมถึงต้นทุนต่อเล่มที่ต่ำกว่า และสามารถจับคู่ตลาดบางแผนกร่วมกับบริษัทใหญ่ ได้และอาจมีบริษัทสายส่งของตนเอง หรือมีอำนาจต่อรองกับบริษัทสายส่งมากขึ้น ลดปัญหาการเก็บเงิน การประเมินผล และการเลือกแผงจำหน่ายหนังสือ การมีสายส่งของตนเอง ยังช่วยให้นิตยสารได้รับความสนใจ และแนะนำให้แผงจำหน่ายหนังสือรับไปจำหน่ายได้

การเข้าร่วมกับบริษัทธุรกิจสิ่งพิมพ์ขนาดใหญ่จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นิตยสารสำหรับเด็กอยู่รอดได้

เงินทุนที่เพียงพอ ช่วยให้ผู้ผลิตนิตยสารสำหรับเด็กสามารถปรับปรุงคุณภาพของนิตยสารได้ตามต้องการ การมีเงินทุนเพื่อรองรับการขาดทุนในระยะ เริ่ม

แรกก่อนนิตยสารจะได้รับความนิยม เป็นส่วนสำคัญที่ช่วยให้นิตยสารอยู่รอด

นอกจากการเข้าร่วมกับธุรกิจนิตยสารขนาดใหญ่ นิตยสารสำหรับเด็ก นับ เป็นสื่อที่มีประโยชน์ต่อสังคม ดังนั้น จึงมีโอกาสูงที่จะได้รับการสนับสนุน จากองค์กร เอกชน หรือมูลนิธิ การเข้าร่วมกิจการกับมูลนิธิ จึงเป็นหนทางหนึ่งที่จะลดปัญหา การขาดเงินทุนได้

จากการสัมภาษณ์ พบว่า คู่แข่งสำคัญของนิตยสารสำหรับเด็ก คือ การ์ตูน ประเภทขายหัวเราะ การ์ตูนต่างประเทศ ทั้งญี่ปุ่น และอเมริกัน นอกจากนี้ เด็กยัง หันไปสนใจสื่ออื่น หรือมีกิจกรรมอื่น มากกว่าจะสนใจอ่านนิตยสาร

จากการแข่งขันในตลาดหนังสือและนิตยสาร บรรณาธิการนิตยสารบ้านเด็ก ระบุว่า "หนังสือสำหรับเด็กหรือนิตยสาร ประเทศไทยต้องต่อสู้ทั้งในด้านปริมาณและ คุณภาพ กับการ์ตูนญี่ปุ่นฝรั่ง ซึ่งมีปริมาณต้นฉบับมากกว่า และไม่ต้องรอเวลาในการ ผลิตต้นฉบับ สามารถนำมาแปลและพิมพ์ขายได้รวดเร็วทันใจเด็ก"

การแข่งขันกับคู่แข่งในตลาดสิ่งพิมพ์สำหรับเด็ก นิตยสารแต่ละชื่อฉบับจึง ต้องปรับปรุงให้ทันสมัยอยู่เสมอ รวมทั้งสนองความต้องการของผู้อ่านให้คุ้มค่าที่สุด ปรึกษาผู้อ่านเดิม และหาผู้อ่านใหม่ ซึ่งในส่วนนี้ การเลือกใช้ชีวิตการส่งเสริมการ จากนายที่เหมาะสมย่อมมีส่วนช่วยให้นิตยสารประสบความสำเร็จงานการดึงความสนใจ ของผู้อ่าน ซึ่งอาจกลายเป็นผู้อ่านประจำได้

ความได้เปรียบในด้านเจ้าของและทุน ก็มีมีส่วนช่วยให้นิตยสารสำหรับเด็กต่อสู้กับคู่แข่ง และประสบความสำเร็จได้ ดังที่บรรณาธิการบ้านเด็กเสนอความคิดเห็นว่า "ผู้ผลิตหนังสือเด็กในประเทศไทย จึงควรมีปัจจัยสำคัญดังนี้ เงินทุนสูง ระวังพิมพ์ ของตนเอง นึกวาดการ์ตูนที่เก่งๆ สายส่งของตนเอง ออกหนังสือจำนวนมากเพื่อ ประหยัดต้นทุน การวางตลาด สามารถจุดตั้งกันได้ จะมีข้อได้ข้อหนึ่ง หรือ 4 ข้อ ยิ่งเป็นการได้เปรียบ"

แรงกดดันในด้านโฆษณา ส่งผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของนิตยสาร สำหรับเด็กด้วยเช่นกัน รายได้จากโฆษณาช่วยเสริมทุนให้นิตยสาร และบางชื่อฉบับ

มีรายได้ส่วนใหญ่จากการขายเนื้อที่โฆษณา ผู้โฆษณาอาจใช้ความได้เปรียบนี้กำหนด เนื้อหานิตยสาร แต่บรรณาธิการ อาจเลือกวิธีขายเนื้อที่โฆษณา โดยเสนอขายเป็น คอลัมน์ แฝงโฆษณา เสนอโฆษณารูปเกม ซึ่งสามารถลดแรงกดดันจากโฆษณาที่ ต้องการกำหนดเนื้อหาได้

แรงกดดันจากวัฒนธรรม และสถานการณ์สังคม

การกำหนดเนื้อหาของนิตยสาร จำเป็นต้องทันเหตุการณ์กว่าหนังสือเล่ม การกำหนดเนื้อหา จึงได้รับแรงกดดันจากเหตุการณ์ปัจจุบัน นอกจากนี้ ยังต้อง เสนอเนื้อหาภายใต้กรอบของวัฒนธรรม เพื่อให้ผู้อ่านยอมรับได้ นิตยสารสำหรับเด็ก จำเป็นต้องเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม และเพื่อให้ผู้ปกครองยอมรับ ทั้งนี้ มิใช่ นิตยสารสำหรับเด็กจะต้องปิดกั้นตัวเอง จากวัฒนธรรมอื่น เพราะโลกข่าวสารเริ่มเข้าสู่ยุคโลกาวัตร์ เพียงแต่ต้องเลือก เสนอสารที่เหมาะสมกับสังคมและวัยของผู้รับสารเท่านั้น

แรงกดดันทางสังคม

แรงกดดันทางสังคมและการเมือง นิตยสารและสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ ถูกควบคุม โดยกฎหมาย และสถาบันทางสังคมต่างๆ

ดร.ฉวี หิรัญรักษ์² ระบุกฎหมายที่สื่อสิ่งพิมพ์จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับด้วย ว่ามี หลายด้าน คือ กฎหมายหมิ่นประมาท กฎหมายที่ว่าด้วยสิทธิในเอกสารของทาง ราชการ กฎหมายที่ว่าด้วยสิทธิส่วนบุคคล กฎหมายที่ว่าด้วยการหมิ่นประมาทศาล กฎหมายที่ว่าด้วยเอกสิทธิ์ในธุรกิจ กฎหมายเกี่ยวกับค่าจ้างและเวลาทำงาน กฎหมาย เกี่ยวกับการเสนอข่าวสารประเภทลามกอนาจาร กฎหมายแรงงานเด็ก กฎหมาย โฆษณา กฎหมายการขนส่งทางไปรษณีย์

นอกจากนิตยสารสำหรับเด็กจะถูกควบคุมโดยกฎหมายดังกล่าว ยังถูกควบคุม โดยหน้าที่ความรับผิดชอบต่อสังคมและจรรยาบรรณในการเสนอสารที่เหมาะสมกับเด็ก

²ดร.ฉวี หิรัญรักษ์, การบริหารงานหนังสือพิมพ์ (กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย) หน้า 142.

สถาบันทางสังคม และองค์กรของรัฐ มีส่วนควบคุมนิตยสารสำหรับเด็ก ในการตั้งมาตรฐานการดำเนินงานกิจการและเนื้อหาของนิตยสาร โดยวิธีการที่รางวัล เช่น รางวัลของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ นิตยสารสำหรับเด็กที่จัดทำได้มาตรฐานตามที่สถาบันทางสังคมตั้งไว้ จึงมีส่วนช่วย ให้นิตยสารนั้นประสบความสำเร็จได้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และการสัมภาษณ์บรรณาธิการและ แพ่งจำหน่ายหนังสือด้วยแบบสัมภาษณ์ สามารถสรุปข้อเสนอแนะต่อผู้ประกอบการ นิตยสารสำหรับเด็กได้ดังนี้

ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แพ่งจำหน่ายหนังสือในบทที่ 4 พบว่า พฤติกรรมการซื้อ ของเด็ก 63% ซื้อจากภาพปก ดังนั้น การเลือกภาพปกจึงมีส่วนสำคัญในการจำหน่าย ตามแพ่ง

จากการสัมภาษณ์แพ่งจำหน่ายหนังสือ พบว่า เด็กหญิงซื้อนิตยสารมากกว่าเด็กชาย แสดงว่า เด็กชายยังไม่ได้รับประโยชน์จากสื่อนี้อย่างเต็มที่ จึงควรปรับปรุงแบบให้ เหมาะกับเด็กชาย หรือจัดทำนิตยสารสำหรับเด็กชายโดยเฉพาะ

จากการสัมภาษณ์บรรณาธิการนิตยสารสำหรับเด็ก พบว่า ปัญหาสำคัญ ประการหนึ่งคือการจัดจำหน่าย ซึ่งส่วนหนึ่งแก้ไขได้ด้วยการรับสมาชิก ส่วนนี้ การ ส่งเสริมการจำหน่ายไปยังสมาชิก จึงมีความสำคัญ

จากการสัมภาษณ์แพ่งจำหน่ายหนังสือ พบว่า เด็กยังสนใจนิตยสารสำหรับเด็ก ไม่มากเท่าที่ควร การส่งเสริมการจำหน่าย จึงจำเป็น แม้จะมีกิจกรรมส่งเสริม การจำหน่ายมากมาย ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 4 แต่การส่งเสริมให้เด็กสนใจอ่าน นิตยสารสำหรับเด็กยังจำเป็น รวมทั้งการส่งเสริมการจำหน่ายไปยังผู้ปกครอง เพื่อ เพิ่มความเข้าใจและเห็นประโยชน์ของนิตยสารสำหรับเด็ก

การวิจัยเพื่อทราบความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย จะช่วยให้เนื้อหาและรูปแบบของนิตยสารตรงกับความต้องการของผู้อ่านกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งช่วยให้นิตยสารประสบความสำเร็จได้

พฤติกรรมการใช้ประโยชน์จากสื่อ เด็กไม่ได้อ่านเพื่อความบันเทิงเท่านั้น แต่ยังใช้ประโยชน์ในการเป็นหัวข้อพูดคุยและประกอบการเรียน เช่น เป็นข้อมูลการทำรายงาน รวมทั้งทดลองทำงานอดิเรกที่แนะนำในนิตยสาร ดังนั้นนิตยสารสำหรับเด็กที่สนองประโยชน์ให้ผู้อ่านได้มากที่สุด จึงน่าจะประสบความสำเร็จ

การแนะนำนิตยสารไปยังห้องสมุด ทั้งห้องสมุดโรงเรียน และห้องสมุดประชาชน ช่วยให้ผู้อ่านรู้จักนิตยสาร มีโอกาสทดลองอ่าน และช่วยสร้างภาพพจน์ที่ดีในสายตาครูและผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาวิจัยผู้อ่านเพื่อทราบทัศนคติที่นิยมความต้องการ และพฤติกรรมการใช้บริโภคสื่อ
2. ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบการรับสื่อมวลชนของเด็กในสังคมกรุงเทพมหานคร จังหวัดใหญ่ และชนบท
3. ศึกษาวิจัยที่มีผลต่อการเลือกรับสื่อของเด็ก
4. ศึกษากระบวนการรับรู้จากสื่อมวลชนในเด็ก
5. ศึกษาเปรียบเทียบความพอใจที่เด็กได้รับจากนิตยสารสำหรับเด็กตามแนวคิดการใช้และความพึงพอใจต่อสื่อ